

Jordbruksforhandlingene 2009

Sluttprotokoll fra forhandlingsmøte 16. mai

1 Avtalemessige forutsetninger

Partene viser til Soria Moria-erklæringen, Stortingets behandling av St.meld. nr. 19 (1999-2000) *Om norsk landbruk og matproduksjon* og Stortingets behandling av jordbruksoppgjøret i 2008. Jordbruksavtalen for 2009-2010 er basert på dette grunnlaget.

For saker som ikke er omtalt i denne protokollen, vises det til statens tilbud av 09.05.09. Vedlagt sluttprotokollen følger fordelingsskjema med detaljerte endringer i avtalepriser og tilskuddsordninger.

Den inngåtte jordbruksavtalen gjelder, på vanlig måte, for perioden 01.07.09–30.06.10 for målpriser, mens den for bevilgninger over statsbudsjettet, kapitlene 1150 og 4150, gjelder for kalenderåret 2010. Samtidig er avtalen basert på prognoser for kalenderåret 2010, for de endringer i inntekts- og kostnadsposter, som ikke er avtalebestemt.

Virkninger av finans-/økonomikrisen og den internasjonale matkrisen bidrar til variasjon i inntektsutviklingen mellom år. Det er derfor behov for å vurdere inntektsutviklingen over noe tid. Partene viser til at resultatet for 2007 ble bedre enn forutsatt. Samtidig ble inntektsutviklingen i 2008 langt svakere enn forutsatt ved fjorårets oppgjør. Partene har i denne avtalen lagt vekt på å justere for avvik fra tidligere forutsetninger for inntektsutviklingen 2007–2009.

Den økonomiske situasjonen gjør også at prognosegrunnlaget for 2010 er mer usikkert enn normalt. Det gjelder ikke minst prisutviklingen for mineralgjødsel og renteutviklingen. Partene vil vurdere konsekvensen av evt. avvik fra prognosene ved neste års forhandlinger.

Det samlede inntektsutslaget av avtalen vil ha full effekt for kalenderåret 2010. Som følge av prisøkninger og økt prisnedskrivningstilskudd på korn fra 01.07.09, vil avtalen også bidra til å heve inntektene i 2009 i forhold til Budsjettnemndas budsjett for 2009. Partene legger til grunn at det tas hensyn til dette ved bedømmelsen av inntektsutviklingen ved jordbruksoppgjøret i 2010.

Justeringsforhandlingene 2008-2009

Partene viser til at Budsjettnemnda for jordbruket i Utredning nr. 1 2009 har budsjettet med en kostnadsøkning for gjødsel og kraftfôr som er 370 mill. kroner lavere enn prognosen som lå til grunn for justeringsforhandlingene som ble slutført 09.01.09. Partene er enige om at resultatet av justeringsforhandlingene, isolert sett, mer enn oppfyller forutsetningene. Partene er, på vanlig måte, enige om at det er jordbrukets ansvar å realisere målprisøkningene som ble avtalt.

2 Ekstraordinær investeringspakke

Partene viser til at det i revidert nasjonalbudsjett, som et engangstiltak i 2009, fremmes forslag om en bevilgning på 200 mill. kroner til en ekstraordinær investeringspakke for landbruket. Midlene tilføres Landbrukets utviklingsfond i 2009. Det disponeres 150 mill. kroner til investeringer under fylkesvise bygdeutviklingsmidler og 50 mill. kroner til skogtiltak. Midlene til skogtiltak skal i hovedsak disponeres til utsiktsrydding langs veier og til bioenergi.

Den ekstraordinære investeringspakken til jordbruk tilsvarer 2 600 kroner per årsverk og vil regnskapsmessig over tid få inntektsvirkning i tråd med føringsprinsippene for investeringer, investeringstilskudd og avskrivninger.

3 Økonomisk ramme og fordeling

Partene er enige om en ramme for avtalen på 1 200 mill. kroner, inkl. den ekstraordinære investeringspakken på 200 mill. kroner, med grunnlag i prognoser for utviklingen i viktige indikatorer som vist i tabell 3.1.

Tabell 3.1 Oppbygging av økonomisk ramme for avtalen, mill. kroner.

	Grunnlag Mill kr	Volum- endring	Pris- endring	Sum
0. Markedsinntekter, volum	24 831	0,0 %	0,0 %	0
1. Driftskostnader				
1 a) Gjødning	1 809	10,0 %	-25,0 %	-315
1 b) Kraftfôr	5 886	0,0 %	3,5 %	205
1 c) Andre driftskostnader	9 088	0,0 %	2,0 %	180
2. Kapitalkostnader				-405
3. Redusert arbeidsforbruk 2010	10 529	-2,2 %	3,75 %	155
A. Sum teknisk framskriving, med lik prosentvis vekst som andre grupper				-180
B. Nivåheving, justering for sviktende forutsetninger 2007-2009				570
C. Nivåheving, ut over lik prosentvis vekst				610
SUM mill. kr.				1 000
D. Økt utnytting av jordbruksfradraget				-100
SUM TIL FORDELING				900
E. Ekstraordinær investeringspakke for 2009				200

Partene er enige om en finansiering av rammen som vist i tabell 3.2. Det foreslås målprisøkninger fra 01.07.09 med en årsvirkning på 290 mill. kroner, og som gir om lag 2/3 utslag i 2009. Prisøkningene, sammen med økt prisnedskrivningstilskudd på korn, gir en netto inntektsøkning i 2009 på om lag 4 000 kroner per årsverk, i tillegg til BFJs budsjett for 2009. Bevilgningene til gjennomføring av jordbruksavtalen økes med 560 mill. kroner i 2010. Rammen og forutsetningene i tabell 3.1 gjør at utnyttningen av jordbruksfradraget vil øke med i underkant av 100 mill. kroner.

Tabell 3.2 Finansiering av rammen, mill. kroner. ¹⁾

	Mill. kr.
Overførte midler fra 2008	50
Endring i målpriser fra 01.07.09	290
Netto økt bevilgning på kap. 1150/4150 i 2010	560
Økt utnytting av jordbruksfradraget	100
Sum, ekskl. investeringspakke	1 000
Tiltakspakke, økt bevilgning på kap 1150 i 2009	200
Sum, inkl. investeringspakke 2009	1 200

1) I tillegg overføres 5 mill. kroner fra statsbudsjettet kap. 1144, post 77 og kap. 1149 til Landbrukets utviklingsfond. Det flyttes ut 3,5 mill. kroner til Bioforsk kap. 1112 til drift av VIPS.

Fra 2008 er det videre 53,5 mill. kroner i overførte midler, som ikke ligger inne i grunnlagsmaterialet fra BFJ. Disse midlene inngår i finansieringen av rammen. Udisponerte budsjettmidler med gjeldende regelverk i 2009, på 60,7 mill. kroner, tas ikke med i finansieringen av rammen. Av de totalt 114 mill. kroner i ledige midler disponeres 40 mill. kroner til prisnedskrivning til korn i 2009, 1 mill. kroner til overflytting av tekniske tjenester i Nordland og Troms til Norsk Landbruksrådgivning. Det resterende tilføres Landbrukets utviklingsfond.

Samlet, inkl. verdien av jordbruksfradraget, gir rammen grunnlag for en inntektsvekst på knapt 13 $\frac{3}{4}$ pst., eller om lag 28 000 kroner per årsverk i 2010, i forhold til 2009 før oppgjør. Virkningen av den ekstraordinære investeringspakken til jordbruk i 2009 (150 mill. kroner, tilsvarende 2.600 kroner per årsverk) kommer i tillegg.

Deler av rammen får inntektseffekt allerede i 2009. Inkludert verdien av jordbruksfradraget økes inntektsnivået i 2009 med om lag 2 pst., eller vel 4 000 kroner per årsverk

Rammen legger deretter til rette for en inntektsøkning fra 2009 til 2010 på om lag 11 $\frac{1}{2}$ pst., eller om lag 24 000 kroner per årsverk. Alle tall for inntektsøkning mellom kalenderår inkluderer verdien før skatt av jordbruksfradraget ved ligningen.

Utslag på referansebrukene

Tabell 3.3 viser utslaget av avtalen på referansebrukene. Partene har i fordelingen prioritert melkeproduksjonen og det grasbaserte husdyrholdet. Samtidig tar fordelingen hensyn til at anslått reduksjon i gjødselpriser og renter slår ulikt ut i regnskapsmessig resultat per årsverk i de ulike produksjonene. Dette gjelder også utslag for jordbruksfradraget. Partene har derfor vist både det isolerte utslaget av pris- og tilskuddsendringer i denne avtalen (kolonne B) og utslag inkludert forutsetninger om kostnadsendringer, og økt utnytting av jordbruksfradraget, tilsvarende forutsetningene for rammen (kolonne C), jf. tabell 3.1.

Noen produksjoner vil få mest inntektsøkning gjennom fordelingen av rammen og noen i større grad gjennom reduserte kostnader. Virkningen av den ekstraordinære investeringspakken for 2009 kommer i tillegg, i tråd med regnskapsføringsprinsippene for investeringstilskudd og avskrivninger, og er ikke lagt inn i beregningene på referansebrukene.

Kolonne D viser hvilken inntektsøkning som i tillegg kan realiseres når målprisene i gjeldende avtale tas ut.

Referansebrukene er basert på regnskapstall fra NILFs driftsgranskinger for 2007. Dette materialet viser en inntektsvekst i jordbruket på 23 pst. eller 37 700 kroner per årsverk fra 2006 til 2007. Kolonne E viser anslag på inntektsutviklingen fra 2007 til 2010 for de enkelte referansebruk.

Tabell 3.3 Beregnet utslag på referansebrukene av pris- og tilskuddsendringer, og utslag inkl. anslått kostnadsvekst til 2010. Kroner per årsverk, inkl. økt utnytting av jordbruksfradraget.

	A		B Utslag av fordelingen ekskl. skatt 1)	C 2009 til 2010 m/kostnads- endring 2)	D Ikke uttatte målpriser i avtalen 3)	E Endring fra 2007 til 2010
	Ant. årsv.	BFJ: 2009 før oppgjør				
1 Melk og storfe, 19 årskyr	1,86	237 800	20 700	23 600	6 500	31 900
2 Korn, 336 daa	0,49	201 900	2 400	37 100	0	38 900
3 Sau, 133 vinterföra	1,21	203 200	14 900	19 800	0	68 500
4 Melkegeit, 82 årsgeiter	1,74	233 600	21 700	24 300	3 400	47 800
5 Svin og korn	1,62	371 300	11 800	8 000	24 000	2 500
6 Egg og planteprodukter 4)	1,11	228 500	61 500	63 000	0	64 100
7 Poteter og korn	1,20	183 500	15 800	35 100	0	24 200
8 Ammeku/storfeslakt	1,10	138 100	20 300	30 100	0	52 400
9 Frukt/bær og sau	1,49	271 400	23 800	27 000	0	82 700
10 Fjølfekjøtt og planteprodukter	1,29	373 300	25 800	11 100	100	9 500
11 Økologisk melk, 19 årskyr	1,90	242 300	18 000	16 500	5 400	40 600
12 Melk, 12 årskyr	1,58	201 100	20 300	23 800	5 400	34 600
13 Melk, 23 årskyr	2,00	248 500	20 900	23 700	7 200	29 300
14 Melk, 37 årskyr	2,41	238 200	23 100	28 900	9 900	30 500
15 Melk, 22 årskyr Østl. Flatb.	1,93	239 000	21 400	24 500	6 900	36 300
16 Melk, 17 årskyr Østl andre	1,85	220 700	20 000	23 400	6 200	34 000
17 Melk, 34 årskyr Jæren m.m.	2,19	250 100	24 100	26 900	10 000	31 500
18 Melk, 18 årskyr Agder/Roga.	1,67	224 200	22 200	29 500	7 300	41 600
19 Melk, 18 årskyr Vestlandet	1,77	235 300	21 800	25 100	6 500	33 700
20 Melk, 19 årskyr Trøndelag	1,91	252 400	20 600	22 900	6 500	34 800
21 Melk, 17 årskyr Nord-Norge	1,87	242 500	20 600	23 900	6 000	27 900
22 Korn, 236 daa, Østlandet	0,38	83 400	2 200	44 000	0	20 000
23 Korn, 673 daa, Østlandet	0,85	327 000	2 900	38 500	0	44 300
24 Korn og korn/svin, Trøndelag	1,08	352 800	9 400	11 400	17 500	24 000
25 Sau, 101 vinterföra, Vestl.	1,07	152 100	12 200	15 600	0	47 400
26 Sau, 155 vinterföra, N-Norge	1,25	253 000	16 400	22 300	0	75 100
27 Sau, 223 vinterföra, landet	1,44	257 600	19 000	26 500	0	88 300

1) Viser den isolerte inntektseffekten pr årsverk av endringer i priser og tilskudd som følge av fordelingen.

2) Fullt utslag i 2010 inkl. samme kostnadsutvikling fra 2009 til 2010 som lagt til grunn for rammen.

3) Inntektsmulighet som ikke er realisert i gjeldende avtale, 10 øre/l på melk og 55 øre/kg for svin kommer i tillegg.

4) Det er regnet utslag av målprisøkning på halvparten av foretakene. Det kan likevel overestimere inntektsøkning fordi det ikke fanger opp kostnadsøkning ved overgang til nye bursystem.

4 Næringsmiddelindustrien

Partene har lagt til grunn at næringsmiddelindustriens konkurransekraft ikke svekkes som følge av avtalen. Som følge av økte priser nasjonalt og betydelige prisfall på sentrale varer internasjonalt er det behov for å øke bevilgningen til råvareprisordningen (post 70.12) vesentlig. Bevilgningen skal også ta hensyn til svinginger i volumer, endringer i målpriser og tilskuddsendringer som påvirker råvareprisene til industrien, samt virkninger som følge av mulige svingninger i valutakurser.

Partene viser til at prognosen for forbruk på post 70.12 *Tilskudd til råvareprisutjevning* for 2009 er 28,1 mill. kroner over budsjettet. Partene er enige om å omdisponere innenfor budsjettet i 2009 slik at bevilgningen økes tilsvarende prognosert overforbruk. For 2010 økes bevilgningen med 54 mill. kroner.

Eksportrestitusjon for kjøtt (XRK).

Partene er enige om å avvikle ordningen med eksportrestitusjon for kjøtt (XRK). Eksportrestitusjon for varer som eksporteres i november og desember 2009 vil først komme til utbetaling i 2010. Det settes derfor av en bevilgning på 1,6 mill. kroner for 2010 for å effektivere disse utbetalingene.

5 Markedsordningene for kjøtt og egg

Det er nødvendig å gjennomføre endringer i markedsordningene fra 1. juli 2009 for at Norge skal overholde sine forpliktelser iht. WTO-avtalen. Partene viser til rapporten fra arbeidsgruppen som har utredet alternativer til dagens prisbaserte markedsregulering for kjøtt og egg. Partene er enige om å velge den såkalte 'volummodellen' som framtidig løsning for markedsregulering for storfe, svin, sau/lam og egg.

I Regjeringens Soria Moria-erklæring er det nedfelt at markedsordningene skal videreføres og samvirkets rolle som markedsregulator skal sikres. Volummodellen forutsetter at det er en markedsregulator med mottakplikt som kan sikre avsetningsmulighet for alle produsenter, og som viderefører forsynings- og informasjonsplikten overfor andre markedsaktører.

Partene er enige om at det kun er eksisterende markedsordning og volummodellen som er aktuelle for de nevnte produksjoner og som kan oppfylle de landbrukspolitiske målsettinger fastsatt av Stortinget. Partene legger til grunn at overgang til volumbasert markedsregulering kan gjennomføres uten endringer i Hovedavtalen og at jordbruksavtalesystemet kan videreføres, men med mindre regulert prisdannelse etter overgang til volummodellen.

I første omgang er partene enige om at storfekjøtt overføres til volummodellen. Dette skjer fra 1. juli 2009. Storfekjøtt er det eneste kjøttslaget som alene klarer WTO-forpliktelsene ved å bli tatt ut av målprissystemet, også med halvårseffekten for notifiseringen for 2009. Partene baserer sin beslutning på en langsiktig vurdering av markedene for kjøtt, og videre at disse markedene er svært forskjellige. Storfekjøtt har en lang produksjonssyklus, der det tar lang tid fra en beslutning om økt produksjon til faktisk økt produksjon, noe som gjør at det i hovedsak er etterspørselen som endrer markedsbalansen på sikt. For produksjoner

med kortere produksjonssyklus er potensialet for markedsforstyrrelser langt større, på grunn av at det kan være store svingninger på produksjonssiden. En av hovedfunksjonene til markedsreguleringen er å redusere svingningene i markedet. Partene vil vurdere overflytting av svin, sau/lam og egg til volummodellen dersom dette viser seg å bli nødvendig for å overholde forpliktelsen i WTO.

Partene er videre enige om at øvre prisgrenseprosent for avtaleåret 2009/2010 settes til 10 pst. over gjennomsnittlig oppnådd noteringspris i inneværende avtaleår. For senere år fastsetter avtalepartene øvre prisgrense med utgangspunkt i gjennomsnittlig oppnådd noteringspris i foregående 12 måneders periode. Ved fastsetting av denne prosenten er partene enige om å ta hensyn til at midlertidig overproduksjon kan ha presset innenlandsk prisnivå.

Partene legger til grunn at Nortura, med grunnlag i informasjonsplikten, skal varsle planlagt gjennomsnittlig engrospris for minst 6 måneder, og at dette varselet skal være bindende oppover.

Partene er enige om at det etter vedtak i Omsetningsrådet, fortsatt skal være adgang for markedsregulator til å gjennomføre produksjonsregulering. Reguleringslagring kan fortsatt gjennomføres, men begrenset til et forhåndsfastsatt volum for hvert dyreslag, med grunnlag i normale sesongvariasjoner. Partene legger til grunn at det er Omsetningsrådet som har ansvaret for å fastsette de aktuelle årlige kvanta.

Partene er enige om at reguleringseksport bare unntaksvis skal kunne benyttes. Dersom det i alvorlige markedssituasjoner åpnes for reguleringseksport, må markedsregulator også ha mottaksplikt fra uavhengige aktører ut fra deres relative andel av det volumet som planlegges eksportert.

6 Skadefondet for landbruksproduksjon

Partene er enige om å videreføre bevilgningen til skadefondet.

Partene viser til utredningen fra SLF om enkelte elementer i erstatningsordningen for klimabetingede skader i planteproduksjon og er enige om at det er behov for ytterligere utredninger. Fram til forhandlingene i 2010 skal det gjøres en samlet utredning både av prinsipielle sider ved ordningen og beregningstekniske sider i erstatningsutmålingen. Både hensynet til å få enkle forvaltbare ordninger og likebehandling skal vurderes. Statens landbruksforvaltning får ansvar for å gjennomføre utredningen, men der partene involveres på en hensiktsmessig måte.

Partene er enige om at ordningen med erstatning ved klimabetingede skader i planteproduksjon utvides med en midlertidig ordning for erstatning ved tap i epleproduksjon som følge av rognebærmøll. Ordningen finansieres over Skadefondet for landbruksproduksjon. Partene er enige om at erstatningsordningen for klimabetingede skader i planteproduksjon for øvrig ikke skal utvides til å erstatte tap som følge av kvalitetsforringelse.

7 Næringsutvikling

Partene er enige om at Landbrukets utviklingsfond (LUF) tilføres 73 mill. kroner gjennom omdisponering av udisponerte midler i 2009, og at bevilgningen til

fondet økes med 90 mill. kroner i 2010. Bevilgningen til LUF styrkes videre med 5 mill. kroner fra statsbudsjettet kap 1144, post 77 og kap. 1149. I tillegg tilføres LUF en ekstraordinær bevilgning til investeringstiltak i landbruket i 2009 på 200 mill. kroner gjennom revidert nasjonalbudsjett. Partene er enige om at innvilgningsrammen øker til 1 098 mill. kroner i 2010. Strategien ”Ta landet i bruk!” skal legges til grunn for bruk av midlene. Innvilgingsramme for LUF 2009 og 2010 framgår av tabell 8.1.

Tabell 8.1 Innvilgingsramme for LUF 2009 og 2010, mill. kroner

Ordninger	2009*	2009	2010
Investeringstiltak BU-midler		150,0	
Investeringstiltak skog/bioenergi		50,0	
<i>Sum investeringstiltak i landbruket 2009</i>		<i>200,0</i>	
KSL Matmerk ¹⁾	38,0	2,0	46,0
Kompetanseprogrammet i landbruket (KIL)	6,0		6,0
Rekruttering og kompetanseheving i landbruket ²⁾			20,0
Verdiskapingsprogram for matproduksjon ³⁾	67,0		67,0
Fylkesvise bygdeutviklingsmidler	400,0		418,0
- Bedriftsretta midler (IN) ⁴⁾	313,0		353,0
- Investeringsprogram for eggsektoren	10,0		-
- Utviklings-og tilretteleggingsmidler (FM)	77,0		65,0
Sentrale bygdeutviklingsmidler ⁵⁾	21,0		18,0
Inn på Tunet			8,0
Utviklingsprogram for grønt reiseliv	18,0		18,0
Mat langs Nasjonale Turistveger			2,0
Utviklingsprogram for innlandsfisk	4,0		4,0
Verdensarv	3,0		3,0
Bioenergi og skogbruk	193,0		218,0
Utviklingstiltak for geit/Friskere geiter ⁶⁾	15,0		15,0
Forskning	46,0		44,0
E-sporing, fagpiloter	3,0		2,0
Beiteprosjekt	5,5		6,5
Fotråte – Prosjektet Friske føtter ⁷⁾		2,0	2,0
Overføring til Samisk utviklingsfond (SUF)	2,0		2,0
Andre utviklingstiltak i landbruket ⁸⁾	4,5		4,5
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	125,0		120,0
Investeringsstøtte til organisert beitebruk ⁹⁾			6,0
Informasjons- og utviklingstiltak, miljø	9,0		10,0
Nasjonalt utviklingsprogram for klimatiltak	6,0		6,0
Utvalgte kulturlandskap	5,0		8,0
Morsa/Vestre Vansjø	1,0		1,0
Utviklingstiltak innen økologisk landbruk ¹⁾	41,0		43,0
<i>Sum LUF, tilskudd</i>	<i>**1 013,0</i>	<i>204,0</i>	<i>1 098,0</i>
Rentestøtte	70,0		69,3
<i>Sum LUF</i>	<i>1 083,0</i>		<i>1 167,3</i>

* Tall fra St.prp.nr.1(2008-2009)

** Varig ramme LUF, ekskl. investeringsprogram til eggsektoren er 1 003 mill. kroner

1) 2009: 2 mill. kroner overført fra utviklingsmidler innen økologisk landbruk, og øremerket generisk informasjon økologisk mat.

2) Skal forvaltes av fylkeskommunen, jf. kapittel 7.3.3.

3) Det settes av 1 mill. kroner til Måltidets hus i 2010 innenfor rammen av programmet.

4) Investeringer av frukttrefelt og kjølelager kan finansieres over fylkesvise BU-midler.

5) 2009: Øremerket 2 mill. kroner til "Inn på tunet", 1 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk. 2010: 2 mill. kroner til Inn på tunet tas ut og inn i egen satsing (se fotnote 4).

- 6) 2009: 11 mill. kroner til Friskere geiter, 4 mill. kroner til kompensasjon for bortfall av produksjonstilskudd og avløsertilskudd ferie og fritid
- 7) Delfinansiering av tiltakene i 2.halvår 2008 og 1.halvår 2009 med 4,6 mill. kroner over post 77. Øvrige tiltak i perioden 2008/2009 finansiert med omsetningsavgift
- 8) 2009: 2 mill. kroner til setersatsing, 2,5 mill. kroner til beiteskader gås
- 9) Flyttes fra SMIL til egen ordning som forvaltes av fylkesmannen

Investerings tiltak i landbruket

Over revidert nasjonalbudsjett 2009 tilføres LUF kap 1150, post 50, 200 mill. kr som en ekstraordinær bevilgning til investerings tiltak i landbruket i 2009. Av dette disponeres 150 mill. kr til investeringer under fylkesvise BU-midler og 50 mill. kr til skogtiltak. Midlene til skogtiltak skal i hovedsak disponeres til utsiktsrydding langs veier og til bioenergi.

Stiftelsen KSL Matmerk

Partene er enige om at bevilgningen til KSL Matmerk økes til 46 mill. kroner i 2010. I tillegg settes det av 2 mill. kroner finansiert av overførte og ledige midler i 2009, til markedsføring av "Nyt Norge".

Kompetanseprogrammet i landbruket (KIL)

Bevilgningen til KIL videreføres med 6 mill. kroner. KSL Matmerk har ansvaret for forvaltning av tilskuddsordningen.

Rekruttering og kompetanseheving i landbruket

Som en oppfølging av gjennomføringen av forvaltningsreformen (Ot.prp. nr. 10 (2008-2009) Om lov om endringer i forvaltningslovgivningen mv.) er partene enige om at det fra 2010 avsettes 20 mill. kroner til rekruttering og kompetanseheving i landbruket. Midlene skal forvaltes av fylkeskommunene. Det legges til grunn at det rammeoverføres 5 mill. kroner fra statsbudsjettet kap. 1144, post 77 og kap. 1149, til LUF kap. 1150, post 50. 7 mill. kroner omdisponeres fra fylkesvise BU-midler, utviklings- og tilretteleggingstiltak og overføres til fylkeskommunene. Partene legger til grunn at denne reformen og bevilgningen over jordbruksavtalen vil legge til rette for at fylkeskommunene vil kunne forsterke sitt arbeid rettet mot rekruttering og kompetanseheving i landbruket. Partene legger til grunn at en slik forsterket innsats også vil kunne innebære økt tilførsel av ressurser til dette formålet fra fylkeskommunenes egne budsjetter.

Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon

Partene er enige om å videreføre bevilgningen til programmet med 67 mill. kroner i 2010. Satsingen på bedrifter med vekstpotensial og Kompetansenettverk for småskala matproduksjon skal prioriteres.

En partssammensatt arbeidsgruppe bestående av LMD, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Innovasjon Norge og leder for Faglig møtearena mat vil utarbeide en rapport med anbefalinger om hvordan satsingen på dette området kan videreføres etter at Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon avsluttes i 2010. Rapporten skal behandles i Jordbruksoppgjøret 2010.

For å bidra til å sikre nasjonal forankring av landbrukets interesser og småbedriftenes kunnskapsbehov, er partene enige om å bevilge 1 mill. kroner til Måltidets hus i 2010 innenfor rammen av programmet.

Fylkesvise BU-midler

Partene er enige om å øke avsetningen til fylkesvise bygdeutviklingsmidler i 2010 til 418 mill. kroner, hvorav bedriftsrettede midler er økt med 40 mill. kroner, og utviklings- og tilretteleggingsmidlene er redusert med 12 mill. kroner. Partene er videre enige om at utlånsrammen for lån med rentestøtte økes til 1000 mill. kroner i 2009 og 2010, og at nivået for maksimal sats til rentestøtte justeres fra 5 til 4 pst.

Grøfting legges inn i formålet for rentestøtte. Det blir dermed opp til de regionale partnerskapene å vurdere om grønning skal legges inn de regionale strategiene for næringsutvikling. Med denne endringen er partene enige om at dette er en langsiktig løsning for økonomisk stimulering til grønning.

Det skal ikke være noen nedre grense for størrelsen på søknader eller støttebeløp innenfor fylkesvise BU-midler.

Andelen av midlene som brukes til utrednings- og tilretteleggingstiltak reduseres i 2010. Dette ses i sammenheng med overføringen til fylkeskommunen til rekruttering og kompetanseheving i landbruket. Omleggingen gjør det nødvendig å supplere de regionale strategiene for næringsutvikling på dette området.

Sentrale bygdeutviklingsmidler

Partene er enige om at rammen for de sentrale BU-midlene i 2009 blir 18 mill. kroner. Det legges til grunn at øremerkede midler til Inn på tunet, trekkes ut av ordningen og inn i en egen satsing. Det øremerkes 1 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk.

Partene er videre enige om at fordelingen av halvparten av disse midlene gjøres i et separat møte mellom avtalepartene, etter tilsvarende praksis som tidligere år.

Inn på tunet

Partene er enige om at Inn på tunet løftes ut i en egen satsing, og at det settes av totalt 8 mill. kroner i 2010.

Satsingen skal være todelt. Det avsettes 3 mill. kroner til videre oppfølging av handlingsplan for Inn på tunet. For å styrke arbeidet med tjenesten i kommunene er partene enige om at det igangsettes en særskilt satsing med "Inn på tunet-løftet i kommunene". Prosjektet skal bidra til næringsutvikling og verdiskaping lokalt. Satsingen er 3-årig og det legges opp til et samarbeid med aktuelle fagdepartement. Arbeidet organiseres etter mal fra "Økoløft i kommuner". Innovasjon Norge får i oppdrag å utarbeide forslag til mandat for og organisering av arbeidet som skal godkjennes av avtalepartene. Det settes av 5 mill. kroner per år i tre år til satsingen.

Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv

Partene er enige om å videreføre utviklingsprogrammet for grønt reiseliv i regi av Innovasjon Norge med 18 mill. kroner i 2010. Det legges til grunn en tettere kobling mellom utviklingsprogrammene for grønt reiseliv og innlandsfisk gjennom

Faglig møtearena reiseliv. Partene legger også til grunn at det legges til rette for utvikling av tiltak for jakt og vilt innenfor programmet.

Mat langs nasjonale turistveger

Partene er enige om en satsing på mat langs nasjonale turistveger i samarbeid med Samferdselsdepartementet v/Statens vegvesen. Det settes av 2 mill. kroner i tre år til satsingen.

På nasjonalt nivå nedsettes en styringsgruppe av avtalepartene i fellesskap med representasjon fra Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Landbruks- og matdepartementet, Statens vegvesen og Innovasjon Norge.

Utviklingsprogram for innlandsfiske

Det er enighet om å videreføre programmet med 4 mill. kroner i 2010. Utviklingsprogrammet skal vektlegge næringsfiske, innlandsfiskeoppdrett og fisketurisme. Partene legger til grunn en tettere kobling mellom utviklingsprogrammet for innlandsfiske og utviklingsprogrammet for grønt reiseliv gjennom Faglig møtearena reiseliv.

Frukt/ bær/kulturlandskap/reiseliv på Vestlandet

Partene er enige om å sette av 2 mill. kroner til videreføring av prosjektet i 2010.

Seterprosjektet i Hedmark, Oppland og Møre og Romsdal

Partene er enige om å sette av 2 mill. kroner til videreføring av prosjektet i 2010.

Skogbruk og bioenergi

Partene er enige om å øke bevilgning til skog og bioenergi med 25 mill. kroner til 218 mill. kroner i 2010. Økningen legger til rette for økt bærekraftig uttak av skogsvirke og fortsatt satsing på bioenergi inkludert biogass. Fordelingen av midlene vil skje på bakgrunn av et eget møte mellom avtalepartene høsten 2009.

Utviklingstiltak for geit

Partene er enige om å sette av 15 mill. kroner til utviklingstiltak for geit, fordelt med 11 mill. kroner til "Friskere geiter", og 4 mill. kroner til kompensasjon for bortfall av produksjonstilskudd og avløsertilskudd ferie og fritid. Partene legger til grunn at styringsgruppa for prosjektet framlegger forslag om videreføring av tiltak før neste års jordbruksoppgjør. Det skal framlegges en statusrapport med forslag til endelige mål for prosjektet inkludert sluttidspunkt for tiltak. Det skal fremmes forslag til en siste frist for påmelding til deltagelse i prosjektet.

Forskning

Partene er enige om å avsette 44 mill. kroner til forskning for 2010. Forskning innen klima, økologisk produksjon, plante- og dyrehelse og integrert plantevern er prioriterte områder. Det er videre behov for økt forskningsbasert kunnskap relatert til Inn på tunet, HMS, samt skatte- og avgiftspolitik. På bakgrunn av de store svingningene i mineralgjødselprisene de siste årene, mener partene at det er behov for en utredning av de nordiske gjødselmarkedene og hvordan disse fungerer.

Partene viser videre til at forskningsmidlene over jordbruksavtalen må ses i sammenheng med Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og Norges forskningsråd sine programmer, slik at forskningsinnsatsen for landbruket optimaliseres.

E-sporing, fagpiloter

Partene er enige om å sette av 2 mill. kroner til medfinansiering av utviklings- og administrasjonsoppgaver knyttet til arbeidet med pilotprosjektene i 2010. Det legges til grunn at 2 mill. kroner avsettes over LMDs budsjett til finansiering av arbeid med fagpiloter i 2010.

Fotråte – prosjektet Friske Føtter

Partene er enige om å videreføre prosjektet ”Friske føtter”, og at det settes av 2 mill. kroner fra overførte og ledige midler for 2009 til kompensasjon ved sanering. På grunn av usikkerhet knyttet til hvor mange besetninger som kan få påvist alvorlig fotråte i 2010, settes det foreløpig av 2 mill. kroner til sanering i 2010. Partene er enige om at det skal gjøres en ny vurdering av behovet ved neste års jordbruksoppgjør. Kompensasjonen kan gå til å dekke direkte kostnader ved sanering. Partene legger til grunn at styringsgruppa for prosjektet vurderer innføring av en egenandel ved sanering, slik at flest mulig av besetningene med alvorlig fotråte kan omfattes av prosjektet.

Partene henstiller til Omsetningsrådet om å sette av nødvendige midler for å videreføre prosjektet, etter søknad fra styringsgruppen for prosjektet.

Overføring til Samisk utviklingsfond (SUF)

Partene er enige om å overføre 2 mill. kroner til SUF i 2010. Det forutsettes at samarbeidet og koordineringen mellom SUF, Innovasjon Norge og fylkesmennene i Finnmark og Troms videreutvikles for å få best mulig effekt av midlene til næringsutvikling i disse fylkene. Sametinget må i forkant av forhandlingene 2010 legge fram en rapport om bruken av midlene, og Innovasjon Norge og fylkesmennene må rapportere om utviklingen i samarbeidet og samspillet med øvrige virkemidler.

Disponering av tilbakebetalte reguleringsmidler

Partene er enige om at 5,0 mill. kroner disponeres slik det fremgår av tabell 8.2.

Tabell 8.2 Tilbakebetalte reguleringsmidler disponert i 2009 og 2010, mill. kroner

Tiltak	2009	2010
Nasjonalt program for landbruksbygg og kulturlandskap	2,0	2,0
Utviklingsprogram for frukt og grønt	2,5	2,0
Energi i veksthusnæringen	1,0	1,0
Investeringsprogram for eggsektoren	10,0	
SUM	15,5	5,0

I tillegg er det enighet om å disponere de resterende midler under utviklingsprogrammet, øremerket investeringer i frukt- og grøntsektoren, med inntil 7,2 mill. kroner til Fellespakkeriet SA i tråd med føringer fra jordbruksoppjøret 2007, jf. sluttprotokoll av 16.05.2007.

Partene viser til at ulike pakkerier og andre samarbeidsprosjekter på ordinær måte kan søke Innovasjon Norge om midler.

Ungdom, rekruttering og likestilling

Partene er enige om at det er viktig å sikre rekruttering til landbruket. For ungdom som skal overta en landbrukseiendom, er både økonomiske og sosiale forhold avgjørende på valget som skal tas.

Partene er enige om å legge til rette for ungdom som ønsker å satse i landbruket gjennom en kraftig økning av rammen for lån med rentestøtte og ekstraordinære tiltak allerede i 2009, samt en økning i rammen til investeringsmidler også i 2010. Denne satsningen er også ment å være et tilbud til alle andre som er villige til å satse og investere i landbruket, uavhengig av produksjon, størrelse, omfang eller alder.

BU-midlene generelt har en god innretning mot ungdom. Bl.a er BU-midlene innrettet mot investeringer i forbindelse med generasjonsskifter. I tillegg er ungdom (og kvinner) særlig prioritert gjennom deler av regelverket, bl.a. ved at det kan gis tilskudd til bedriftsutvikling for personer under 35 år basert på en større andel av kostnadsoverslag enn hva den generelle regelen tillater.

Gjennom å stimulere til entreprenørskap, kompetanse og utvikling av nye næringer, legges det til rette for å gjøre landbruket mer attraktivt for odelsbarn med høyere utdanning å komme tilbake til bygda, og for kvinner å gå inn i landbruket.

For å tilrettelegge for økt rekruttering er partene enige om å igangsette et arbeid med å vurdere en egen støtteordning for ungdom. Avtalepartene skal involveres i arbeidet. Ordningen skal avgrenses til å gjelde innenfor det distriktpolitiske virkeområde og den skal være enkel å forvalte. Partene er enige om at dette spørsmålet skal drøftes ved neste års jordbruksoppgjør.

I jordbruksoppgjøret 2008 ble det innført en ordning for tildeling av nyetableringskvote for melk hvor søkere under 35 år prioriteres. Partene er enige om å videreføre denne ordningen.

Velferdsordningene er viktige for å bidra til rekruttering til landbruket, derfor økes satsene for avløsertilskuddene som også styrker finansieringen av landbruksvikarordningen.

Forvaltningsreformen iverksettes fra 2010 og i den forbindelse, vil fylkeskommunene få økt ansvar for rekruttering, kompetanseheving, likestilling og etter- og videreutdanning i landbruket. Fylkeskommunen har i dag ansvar for utdanning og utdanningsprogrammet for naturbruk og er også delaktige i programmene for ungt entreprenørskap på landbruks- og matområdet. Endringene vil medføre en styrking av området også ved at fylkeskommunene tildeles 20 mill. kroner over jordbruksavtalen.

Den samlede satsningen for å fremme rekruttering til landbruket inneholder følgende elementer:

- Ekstraordinære investeringstiltak i landbruket på 200 mill. kroner for 2009.
- Økt låneramme for rentestøtte med 300 mill. kroner fra 2009 og 2010.
- Økning i bedriftsrettede bygdeutviklingsmidler med 40 mill. kroner i 2010.

- Utrede mulighet for støtteordning til ungdom innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.
- Ungdom prioriteres ved tildeling av nyetableringskvote for melk.
- Fylkeskommunene gis økt ansvar for rekruttering, kompetanseheving, likestilling og etterutdanning i landbruket. Arbeidet styrkes med 20 mill. kroner.
- Økning i satsene for avløsertilskuddene som også styrker finansieringen av landbruksvikarordningen.

8 Miljø

Partene er enige om en samlet satsøkning til miljøtiltak økes med om lag 200 mill. kroner.

Nasjonalt miljøprogram økes med vel 170 mill. kroner, inkl. økologisk.

Miljøvirkemidler over landbrukets utviklingsfond økes med 6 mill. kroner, ekskl. utviklingstiltak for økologisk.

Regionale miljøprogram

Partene er enige om å øke bevilgningen til regionale miljøprogram til 410 mill. kroner. I tillegg til de 400 mill. kroner som ble lagt til grunn som forutsetning for planlegging, tildeles 5 mill. kroner til Østfold og 5 mill. kroner til Oslo og Akershus. Tildeling av midler fordelt på fylker blir som vist i tabell 8.1.

Fordelingen gjøres av fylkesmannen etter samråd med avtalepartene.

Tabell 8.1 Fylkesvis fordeling av midler til regionale miljøprogram for 2009 med utbetaling 2010.

Fylker	Mill. kr	Fylker	Mill. kr
Østfold ¹⁾	39,0	Rogaland	24,0
Akershus ²⁾	50,0	Hordaland	19,4
Hedmark	42,0	Sogn og Fjordane	24,0
Oppland	53,3	Møre og Romsdal	17,7
Buskerud	21,9	Sør-Trøndelag	24,0
Vestfold	16,9	Nord-Trøndelag	26,4
Telemark	11,6	Nordland	17,7
Aust-Agder	3,7	Troms	9,3
Vest-Agder	6,0	Finnmark	3,1
		Sum post 74.19	410,0

1) Hvorav minimum 5,9 mill. kroner til Morsa-prosjektet

2) Hvorav minimum 1,7 mill. kroner til Morsa-prosjektet

Når det gjelder implementeringen av rammedirektivet for vann, er de 30 første vassdrag og kystområder valgt ut og planene er på høring. Fra neste år skal man begynne planleggingen for hele landet. Partene understreker betydningen av at dette gjøres med grunnlag i en god faglig dokumentasjon. Videre må innføringen av mål og tiltak gjøres ut fra kost/nytte-vurderinger. Det er viktig med tilrettelagt informasjon som sikrer gode prosesser og forutsigbarhet ved implementeringen. Økonomiske virkemidler og informasjonstiltak er viktig for å oppnå nødvendige

resultater. Partene er videre enige om at juridiske virkemidler brukes der det er nødvendig for å sikre måloppnåelse i sårbare områder.

For å sikre økt oppslutning innenfor begrensede økonomiske rammer bør tilskuddssatsene til endra jordarbeiding, i løpet av den kommende fireårsperioden, harmoniseres på tvers av erosjonsklasser og geografiske områder. I tillegg til at det er et viktig tiltak for å bedre vannmiljøet, er endra jordarbeiding også et godt klimatiltak fordi det bidrar til å redusere utslipp av CO₂ fra jordbruksjord. Klimaeffekten er uavhengig av arealenes erosjonsrisiko, slik at en harmonisering av satser vil gi et riktig insitamant for å redusere de samlede klimagassutslippene fra åkerdyrking.

Partene er enige om å nedsette en partsammensatt arbeidsgruppe som får i mandat å finne en effektiv og sikker forvaltning av RMP for framtida. Erfaringene fra Statens landbruksforvaltnings (SLFs) pilotprosjekt for elektronisk søknad for RMP skal legges til grunn for arbeidet. Gruppen får også i mandat å vurdere muligheter for harmonisering av ordningene og effektivisering av programmene med tanke på en enklere forvaltning. Mandat for arbeidsgruppa fastsettes i eget møte mellom avtalepartene i løpet av juni 2009. Gruppen skal avgi rapport med anbefaling innen 15.02.2010.

Handlingsplan for redusert risiko ved bruk av plantevernmidler

Partene er enige om å avsette 11 mill. kroner til den nye handlingsplanen for 2010. Partene er videre enige om å overføre 3,5 mill kroner til Bioforsk for drift av varslingsordningen VIPS.

Nasjonalt pilotprosjekt for mer miljøvennlig håndtering av husdyrgjødsel

Partene er enige om å avsette 11 mill. kroner til prosjektet for 2010. Ordningen utvides til Nord-Trøndelag for neste års sesong, og avsetningen til ordningen utvides med om lag 3 mill. kroner for 2011 for å finansiere dette.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Partene er enige om å avsette 120 mill. kroner til SMIL - ordningen for 2010. Videre er partene enige om å flytte investeringstøtte til organisert beitebruk ut av SMIL. Organisert beitebruk skal fra 2010 være en egen ordning som forvaltes av fylkesmannen. I tillegg til de tradisjonelle tiltakene innenfor investeringstøtte til organiserte beitebruk, er partene enige om at fylker med rovdyrutfordringer skal kunne bruke midler til innkjøp av radiobjeller for å bidra til å redusere tap til rovdyr. Det er også mulig å søke støtte til dette fra miljøvernforvaltningens tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Partene er enige om å avsette 6 mill. kroner til organisert beitebruk.

Videre er partene enige om at SMIL-midlene og midlene til nærings- og miljøtiltak i skogbruket skal fordeles til kommunene i to separate bevilgninger.

Informasjons- og utviklingstiltak, miljø

Partene er enige om å avsette 10 mill. kroner til informasjons- og utviklingstiltak, miljø for 2010. Fordelingen av midler mellom nasjonalt og regionalt nivå gjøres i eget møte mellom partene høsten 2009. På møtet skal også partene avklare prioriterte tema på bakgrunn av forslag fra Statens landbruksforvaltning. Statens

landbruksforvaltning skal legge fram rapport om pengebruken fra både nasjonale og fylkesvise prosjekter fra de siste to årene.

Nasjonalt utviklingsprogram for klimatiltak

Partene er enige om å videreføre bevilgningen med 6 mill. kroner i 2010.

Utvalgte kulturlandskap

Partene er enige om å øke bevilgningen til Utvalgte kulturlandskap med 3 mill. kroner til 8 mill. kroner. Det forutsettes samtidig at Miljøverndepartementet samfinansierer ordningen innenfor rammen av de årlige budsjetter.

Morsaprojektet

Det er igangsatt et underprosjekt av Morsaprojektet som er spesielt rettet mot nedbørfeltet Vestre Vansjø. Partene er enige om å videreføre delprosjektet med 1 mill. kroner for 2010. Dette er det siste året med bevilgning til delprosjektet.

Nasjonalt program for landbruksbygg og kulturlandskap

Partene er enige om å avsette 2 mill. kroner til prosjektet for 2010.

Verdensarv

Landbruket og landbrukets kulturlandskap er en viktig del av verdiene som ligger i verdensarvområdene Vegaøyene og Geirangerfjorden/Nærøyfjorden. Partene er enige om å videreføre satsingen med 3 mill. kroner. Prosjektet skal evalueres i forkant av jordbruksforhandlingene 2010 for å vurdere om det er grunnlag for videre støtte over jordbruksavtalen til verdensarvområdene. Partene er enige om å avsette inntil 100 000 kroner til evalueringen som belastes prosjektet.

Beiteareal for gjess

Partene er enige om å avsette 2,5 mill. kroner til ordningen.

Beiteprosjektet

Partene er enige om å avsette 6,5 mill. kroner til beiteprosjektet. Arbeidet med utprøving av radiobjeller for å redusere tap av husdyr i utmark ses i sammenheng med organisert beitebruk, jf pkt. over.

9 Økologisk produksjon og forbruk

Partene er enige om en samlet økning i satsingen på økologisk jordbruk på om lag 14,5 mill. kroner.

Det har den siste tiden blitt gjort store endringer i tilskuddsordningene til økologisk jordbruk. For å sikre forutsigbarhet og stabilitet legger partene nå vekt på å videreføre ordningene på eksisterende nivå.

Økologisk kornproduksjon

Partene er enige om videreføre satsingen på økologisk kornproduksjon i årets avtale.

Partene opprettholder planene om å bruke inntil 30 mill. kroner til en tidsavgrenset kampanje for å øke den økologiske kornproduksjonen. Midlene kommer til utbetaling og fordeles mellom årene 2011 og 2012, som et tilskudd på om lag 100 kroner per dekar for alt korn til modning. Tilskuddet kommer som et tillegg til ordinære arealtilskudd til økologisk kornproduksjon.

I tilknytning til kampanjen skal det gjennomføres en forsterket veilednings- og informasjonssatsing som starter opp i 2009. En forutsetning for tilskuddet til økologisk korn er aktiv kultivering, slik at kornet modnes og høstes.

Premieringsordningen for kjøtt

Partene er enige om å videreføre premieringsordningen for kjøtt i tråd med jordbruksavtalen fra 2008. På grunn av økt oppslutning av ordningen er partene enige om å avsette 4,5 mill. kroner til ordningen for 2010.

Generisk markedsføring

Partene er enige om å videreføre satsingen på generisk markedsføring for økologisk landbruk over bevilgningen til KSL Matmerk.

Andre produksjonsrettede tiltak

På bakgrunn av markedssituasjonen for økologisk melk er partene enige om ikke å avsette egne kvoter for økologisk melkeproduksjon nå. Behovet vurderes løpende ut fra utviklingen i markedet.

Utviklingsmidler

Partene er enige om å avsette 43 mill kroner på posten til utviklingstiltak innen økologisk landbruk på LUF.

Innenfor utviklingstiltaksmidlene er partene enige om å sette i gang prosjektene med foregangsfylker for å skape ytterligere vekst i etablerte miljøer. Partene er enige om å evaluere prosjektet "økoloft i kommuner" i forkant av jordbruksoppgjøret 2010 med tanke på eventuell videreføring.

Partene er videre enige om at det er behov for en forsterket veilednings- og informasjonstjeneste for produsenter. Dette vil blant annet skje i samarbeid med Norsk landbruksrådgiving og som en del av arbeidet med foregangsfylker.

10 Korn, kraftfôr og mel

Partene er enige om at målprisene for korn, erter og oljevekster ikke endres ut over det som følger av protokollen fra justeringsforhandlingene 9. januar 2009.

Partene er videre enige om å øke satsen for prisnedskrivning av norsk korn og erter med 5 øre per kg fra 1. juli 2009. For oljefrø og økologisk korn økes prisnedskrivingssatsen med 10 øre per kg.

Satsen for tilskudd til matkorn videreføres uendret.

Målprisen på proteinråvarer til kraftfôr justeres tilsvarende prisendringen på korn på 13 øre per kg som ble vedtatt i justeringsforhandlingene, samt endret prisnedskrivings-sats på norsk korn, slik at konkurranseforholdet mellom ulike råvarer opprettholdes. Dette gir beregningsmessig et økt prisutjevningsbeløp på soyamel tilsvarende 13 øre per kg. Videre er partene enige om å fjerne målpris på urea som råvare i kraftfôr, slik urea at fra 1. juli 2009 ikke blir ilagt prisutjevning.

Partene er videre enige om en økning i bevilgningen til stedfrakttilskudd for kraftfôr med 8 mill. kroner.

11 Melk

Prioritering av melkeproduksjonen

Partene er enige om at det er behov for å styrke økonomien i melkeproduksjonen, bl.a. ut fra det store behovet for investeringer i driftsbygninger, som følge av nye krav til dyrevelferd, modernisering i forbindelse med rekruttering til næringen og nye driftsformer. På bakgrunn av dette har partene prioritert melkesektoren i årets jordbruksoppgjør, gjennom å styrke tilskuddsordningene og øke investeringsmidlene.

Partene er enige om å øke driftstilskuddet for både ku- og geitmelk, tilskudd til husdyr for melkekyr og beitetilskuddet for storfe. I tillegg er partene enige om en styrking av satsene for avløsertilskudd ferie og fritid for både melkekyr og storfe, økning av distriktstilskudd for melk i sone D til J og en heving av satsene for arealtilskudd grovfôr i enkelte soner, jf. pkt 14. Videre vil økningen i målpris for storfekjøtt med 1,10 kroner per kg, bidra til bedre økonomi for alle kombinerte besetninger. For geit styrkes grunntilskudd til melk.

Kvoteordningen for melk

På bakgrunn av de store endringene i regelverket for kvoteordningen for melk ved innføringen av kvoteleie for enkeltbruk fra 1. mars 2009, er partene enige om videreføre dagens regelverk.

Nyetablering av kumelkforetak

Partene er enige om å videreføre ordningen med nyetablering, som ble innført i jordbruksoppgjøret i 2008. Ordningen gjelder både for konvensjonelle og økologiske bruk og det avsettes 5 mill. liter kumelkkvote. Nyetableringskvoten er en forhåndsdefinert mengde innenfor vanlig salgsrunde. Kvoterammen oppfylles ved å omfordele statens oppkjøpte kumelkkvoter fra landets fylker/ omsetningsregioner. Inndragningen av kvoter blir gjennomført ved prosentvis likt bidrag fra alle fylker/omsetningsregioner. Kvoten må kjøpes til statens pris, og settes til maksimum 150 000 liter per søker. Søkere med landbrukseiendommer som ligger i næringssvake og rovdyrutsatte områder, og søkere under 35 år, skal prioriteres.

Nyetablering av geitemelkforetak

For å styrke produksjonsmiljøet for geitemelk er partene enige om å åpne for nyetablering innenfor satsingsområdene for geitemelkproduksjon. Det settes av 150 000 liter geitemelkkvote. Nyetableringskvoten er en forhåndsdefinert mengde innenfor vanlig salgsrunde, tilsvarende om lag 25 % av tilgjengelig mengde.

Kvoterammen oppfylles ved å omfordele statens oppkjøpte geitmelkkvoter fra omsetningsregionene. Inndragningen av kvoter blir gjennomført ved prosentvis likt bidrag fra omsetningsregionene. Kvoten må kjøpes til statens pris, og settes til maksimum 50 000 liter per søker. Søkere med landbrukseiendommer som ligger i næringssvake områder og søkere under 35 år skal prioriteres.

Finnmarkskvote

Partene er enige om å avsette en kvoteramme på 1 mill. liter kumelkkvote til melkeproduksjonen i Finnmark, som vil inngå i den ordinære statlige salgsrunden for kvoteåret 2009/2010. Kvoterammen oppfylles ved å omfordele statens oppkjøpte kumelkkvoter fra landets øvrige fylker/omsetningsregioner. Inndragningen av kvoter blir gjennomført ved prosentvis likt bidrag fra alle øvrige fylker/omsetningsregioner. Ved etterspørselsoverskudd i Finnmark i salgsrunden for kvoteåret 2009/2010 skal alle kvotekjøpere få kjøpt lik kvotestørrelse begrenset oppad til 5 000 liter. For øvrig skal fordeling av kvote mellom kjøpere foretas iht. forskrift om kvoteordningen for melk § 19, om fordeling av kvote ved statlig salg.

Prisutjevningsordningen

Satsene i prisutjevningsordningen for melk har vesentlig betydning for prisutslagene for meierivarer. Satsene fastsettes av Statens landbruksforvaltning (SLF) etter ordinære forvaltningsmessige prosedyrer, men avtalepartene i jordbruksoppgjøret kan gi føringer. Partene mener det er viktig at inntektsgrunnlaget i prisutjevningsordningen sikres gjennom at det blir innbetalt biproduktavgift på produktene som er med i ordningen og slik at man sikrer like vilkår mellom aktørene, og at produktene rapporteres i henhold til markedsinndelingen i ordningen. Aktørene vil også samlet sett, være tjent med at inntektsgrunnlaget fra myseavgiften er stabil for framtiden for å kunne gjennomføre formålet med ordningen.

12 Frukt, grønt og poteter

Målpriser og målprisordningen

Partene er enige om at målprisen på potet økes med 15 øre per kg og at målprisene for frukt og grønt økes med 4,4 pst.

Avtalepartene er enige om at rapidsalat, kruspersille, reddik og plommer tas ut av dagens målprisordning. Landbruksmyndighetene vil håndtere tollvernet for disse produktene som tidligere.

Tilskudd til frukt og bær

Partene er enige om å endre satsene i distrikts- og kvalitetstilskuddet for frukt og bær, tilsvarende en samlet økning i bevilgningen til ordningen på 2 mill. kroner.

Partene er videre enige om å øke arealtilskuddet for frukt og bær med 200 kroner per dekar i intervallet 0-40 dekar i sone 5.

Partene er enige om å øke tilskuddet til fruktlager med 1 mill. kroner.

Partene viser videre til utredningsarbeidet om epler til industriell foredling. Aktuelle tiltak og virkemidler for å øke produksjonen av epler til industriell foredling vil bli vurdert etter at arbeidet med konserverforskriften er avsluttet.

Avrenspris

Partene er enige om at avrensprisen på 55 øre per kg avrenspoteter, som gjennomsnitt for avrenssesongen, videreføres.

13 Kjøtt og egg

Tiltak for grovfôrbasert husdyrproduksjon

Partene er enige om å prioritere grovfôrbasert husdyrhold. Det vises også til pkt. 10 når det gjelder melk.

Målprisene for sau/lam, storfe og egg er økt, jf. fordelings skjema. Satsene for husdyrtilskudd til ammekyr, sau over 1 år og lammeslakt heves. Videre økes satsene for både beitetilskuddet og tilskuddet til dyr på utmarksbeite. Arealtilskudd grovfôr heves i flere soner. Maksimalbeløpet og satsene for tilskudd til avløsning til ferie og fritid blir også økt, med en særskilt heving av satsen for ammekyr. De nye satsene framgår av fordelings skjemaet.

Kompensasjon for kostnadsøkning i konsumeggproduksjon

Representantvaren for egg er ikke knyttet til et spesifikt driftssystem. Partene legger følgelig til grunn at egg fra produksjon i både tradisjonelle bur og nye driftssystemer skal inngå i prisnoteringsgrunlaget for målprisrapporteringen til SLF.

For å gjenspeile kostnadene knyttet til omleggingen av driftssystemer i eggproduksjonen, er partene enige om å øke målprisen for egg med 1,29 kroner per kg.

Teknisk justering av målpris for svinekjøtt

Med grunnlag i økningen i kjøttprosenten for slaktegris over en lengre periode, og endringen av klassifiseringsbestemmelsene, er partene enige om at det gjennomføres en teknisk justering av målprisen for gris. Representantvaren for gris endres til å gjelde et gjennomsnitt under 85 kg og alle kjøtt prosenter innen klassene E og S. Målprisen justeres ut fra dette fra 27,96 til 29,06 kroner per kg.

Representantvaren for svinekjøtt endres til: "Slaktegris kl. E og S med et gjennomsnitt for alle kjøttprosenter og alle vektgrupper under 85 kg."

Endring av soneangivelser for distriktstilskudd kjøtt

Det gis ikke distriktstilskudd kjøtt til jordbruksforetak verken i sone 0 eller sone 1 for tilskuddsordningen. Nåværende sone 0 og 1 for distriktstilskudd kjøtt slås derfor sammen til ny sone 1 som laveste sone i ordningen.

Utrangering av verpehøner – Nord-Norge

Tilskudd til utrangering av verpehøner hos produsenter i Nordland, Troms og Finnmark kan i dag kun gis til produsenter som har leveringsavtale med godkjent eggpakkeri. Partene er enige om at det ikke lenger er grunnlag for å videreføre en slik avgrensning av hvem som kan motta tilskuddet. Dette vilkåret tas derfor ut av forskriften for ordningen, slik at alle eggprodusenter i regionen kan motta tilskuddet.

Frakttilskudd slakt

Kostnadene til inntransport av kjøtt har vært økende. Partene er derfor enige om å styrke innfrakttilskudd kjøtt og øke bevilgningen til ordningen med 16 mill. kroner.

Partene er videre enige om å sette ned en partssammensatt arbeidsgruppe som skal utrede frakttilskudd slakt til neste års jordbruksforhandlinger. Utgangspunkt for utredningen er gjennomgang av behovet for utjevning av innfraktkostnadene, vurdert i en distriktpolitisk sammenheng. Utredningen må også omfatte miljømessige sider ved innfrakttilskuddet. Arbeidsgruppa skal vurdere alternative former for finansiering av fraktordningen for slakt. Aktørene i kjøttsektoren skal involveres i arbeidet, og jordbruket vil også selv legge til rette for bistand til sekretariatet for dette arbeidet.

Tilskudd til kjeslakt

Partene er enige om å endre vektgrensen for kjeslakt til 3,5 kg.

Distrikttilskudd gris Agder og Vestlandet

Partene er enige om at satsene for distrikttilskudd gris Agder og Vestlandet økes med 16 øre per kg.

14 Produksjonstilskudd

Det vises til pkt. 11 om melk og pkt. 13 om kjøtt for omtale av endringer i satser for produksjonstilskuddene og jf. fordelingsskjema.

Bunnfradrag

Omsetningsgrensen på 20 000 kroner for å være berettiget produksjonstilskudd forvaltes med utgangspunkt i summen av næringsinntekt fra jordbruket og inntekt fra andre næringer. Dette innebærer at omsetningsgrensen ikke på samme måte som bunnfradraget gir en nødvendig avgrensning av jordbruksavtalens virkeområde, ift. å definere hva som skal regnes som jordbruksvirksomhet. Partene er derfor enige om å videreføre bunnfradraget.

Fjerning av avgrensning i produksjonstilskudd for pensjonister

Det vises til pkt. 14 i Sluttprotokollen fra jordbruksoppgjøret 2008.

Partene er derfor enige om, og som tidligere forutsatt, å fjerne avgrensningen i produksjonstilskudd for enkeltpersonforetak hvor innehaveren er over 70 år.

Arealtilskudd grovfôr og korn

Behovet for grovfôrareal i sone 7, som dekker Finnmark og deler av Troms fylke, er stort pga. liten grasavling per dekar. Partene er derfor enige om en harmonisering av satsene i intervallene for arealtilskudd grovfôr i sone 7, jf. fordelingsskjema.

Partene er enige om at det nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe som skal gjennomgå innretningen på og effektene av arealtilskuddene for grovfôr og korn. Elementer som skal vurderes er bl.a. strukturelle elementer og forholdet til driftsfellesskap, arealbruk, kantsoner og miljø. Nærmere mandat for arbeidet fastsettes av avtalepartene.

Harmonisering av utmåling av produksjonstilskudd for samdrifter og andre foretak

I jordbruksforhandlingene i 2004 ble det vedtatt at utmålingsbestemmelsene for driftstilskudd til melkeproduksjon for samdrifter etablert før 01.07.04, over tid skal harmoniseres med satsene for andre typer foretak med melkeproduksjon. Partene viderefører denne harmoniseringen ved årets forhandlinger. De nye satsene framgår av fordelingsskjema.

Partene er videre enige om å harmonisere maksimalbeløpet for tilskudd husdyr til 250 000 kroner for alle foretak.

Tilskudd til dyr på beite

Beiting er en vesentlig faktor for å bevare et åpent kulturlandskap og kultur-betinget biologisk mangfold. Partene er derfor enige å styrke beitetilskuddet og utmarksbeitetilskuddet, jf. satsene i fordelingsskjema.

For å gjøre ordningen med tilskudd til beiting i utmark mer fleksibel i forhold til å kunne variere beitetiden, settes kravet til minste beitetid i utmark ned fra 8 til 5 uker.

Pilot for bruk av husdyrregisteret ved utmåling av produksjonstilskudd

Ved jordbruksoppkjøret 2008 la SLF og Mattilsynet fram en felles framdriftsplan for implementering av Husdyrregisteret i forvaltningen av tilskudd husdyr. Som en oppfølging av planen iverksettes et delprosjekt ved søknadsomgangen i august 2009 for et begrenset geografisk område. Prosjektet har som formål å identifisere årsaker til avvik i dyretall for storfe mellom registreringer knyttet til produksjonstilskudd og Husdyrregisteret, og å redusere denne differansen. Partene er enige om å avsette 200 000 kroner på underpost 74.14 til delprosjektet.

Digitalt markslagskart (DMK)

Partene er enige om at digitale markslagskart er et nyttig og nødvendig verktøy og at kvaliteten må opprettholdes gjennom ajourhold. Partene er derfor enige om at det for 2010 bevilges 7 mill. kroner til DMK og IKT over 74.17. I tillegg avsettes 1 mill. kroner av midlene over LUF-skog til formålet som grunnlag for skogbruksplanlegging. Øvrige midler som er nødvendig for å finansiere hhv. ajourholdet av DMK og kontantbidraget for landbrukssektorens deltakelse i Geovekst-samarbeidet, dekkes utenfor avtalen.

15 Velferdsordninger

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Partene er enige i at det er viktig å ha gode ordninger med kostnadseffektive rutiner for utbetaling av avløsertilskuddet ferie og fritid. Partene er enige om å øke satsene for tilskudd til avløsning ved ferie og fritid med 4,5 pst. Maksimalbeløpet for tilskuddsordningen økes tilsvarende med 3 000 kroner til 61 000 kroner per foretak. Satsen for ammekyr styrkes særskilt med 25 pst. til 750 kroner per dyr. Endringene av satser og maksimalbeløp gjøres gjeldende for avløsergrunnlaget allerede i 2009, slik at økningene får effekt på utbetalingene av tilskuddet i 2010.

Tilskudd til avløsning ved sykdom

Partene er enige om en økning av maksimal dagsats for tilskudd til avløsning ved sykdom m.v. fra 1 130 til 1 200 kroner.

Landbruksvikarordningen

Behovet for bevilgning til ordningen reduseres fordi det i 2010 ikke lenger er kostnader knyttet til landbruksvikarordningen i regi av kommuner. Partene legger til grunn at det nå vil bli en økning i antall landbruksvikarer innenfor avløserlagene, og at stillingsrammen på 240 årsverk dermed vil kunne fylles i løpet av 2009.

Partene viser til at heving av maksimal dagsats for tilskudd til avløsning ved sykdom, vil bidra til å styrke finansieringen av produsentenes bruk av landbruksvikarordningen.

Tilskudd til tidligpensjon for jordbrukere

I samsvar med vedtak ved jordbruksforhandlingene i 2008 har SLF gjennomgått bestemmelsene vedrørende dispensasjon fra avhendingskravet knyttet til landbrukseiendom. Partene er enige om å videreføre gjeldende bestemmelser om dispensasjon.

Landbrukets HMS-tjeneste

Det er et stort antall arbeidsulykker i landbruket hvert år, inkl. et altfor høyt antall dødsulykker. Ifølge Arbeidstilsynet kan de samfunnsøkonomiske kostnadene knyttet til ulykker i landbruket anslås til 1,45 milliarder kroner i året.

I lys av manglende reduksjon i antall arbeidsulykker i næringa, er partene enige om å foreta en fullstendig gjennomgang av organisering og arbeidsmetoder i HMS-aktiviteten innenfor landbruket med sikte på samordning og effektivisering av HMS-arbeidet, i en egen arbeidsgruppe. Gruppen settes sammen av representanter fra avtalepartene, Landbrukets HMS-tjeneste og Stiftelsen KSL Matmerk. Gruppen skal ha som mandat å komme med anbefaling om en framtidig organisering av arbeidet med HMS som er forankret i landbruket, og som kan bidra til en vesentlig grad av måloppnåelse og mer effektiv resursbruk. Rapport fra gruppen skal foreligge i god tid før jordbruksforhandlingene i 2010, slik at saken kan behandles ved neste års jordbruksforhandlinger.

Partene er videre enige om en videreføring av bevilgningen til Landbrukets HMS-tjeneste på 16 mill. kroner i 2010. Det kommende arbeidet med gjennomgang av

organiseringen av HMS-tiltak i landbruket finansieres innenfor bevilgningen til ordningen.

16 Andre politikkområder

Tilskudd til dyreavl mm.

Partene er enige om å øke avsetningen til delordningen tilskudd til avlsorganisasjoner med 0,5 mill. kroner.

Finansiering av opplysningskontorene for kjøtt og hvitt kjøtt og egg

For å sikre en effektiv, nøktern og kritisk bruk av midler til opplysningsvirksomhet for kjøtt og egg, legger avtalepartene til grunn at kjøtt- og eggsektoren bør bidra med en begrenset egenfinansiering til den generiske markedsføringen som gjennomføres av kontorene. Partene henstiller til Omsetningsrådet å lage en finansieringsmodell som sikrer at omsetningsavgiften maksimalt dekker 95 % av Opplysningskontorenes utgifter til generisk markedsføring, fra og med budsjettåret 2010.

Norsk landbruksrådgivning

Partene er enige om å øke bevilgningen til Norsk landbruksrådgivning (NLR) for 2010 med 6 mill. kroner. I tillegg bevilges 1 mill. kroner i 2009 av overførte og udisponerte midler til NLR for utgifter ved teknisk planlegging i 2009.

Tilskudd til birøkt

For å bedre lønnsomheten i honningproduksjonen er partene enige om å innføre et produksjonstilskudd per kube. Det settes en nedre grense for å kunne oppnå et slikt tilskudd på 25 kuber. Maksimalt tilskudd oppnås ved et omfang på 250 kuber. Satsen settes til 300 kroner per kube. Maksimalt tilskudd til produsenter med mer enn 250 kuber blir 75 000 kroner. Samlet bevilgningsbehov anslås til 9 mill. kroner.

Oslo 16.05.09

Leif Forsell

Ole-Anton Teigen

Pål Haugstad